

ÁLTALÁNOS TERMÉSZET- FÖLDRAJZ

Fejezetek
az általános természetföldrajz köréből

Szerkesztette: BORSY ZOLTÁN

NEMZETI TANKÖNYVKIADÓ, BUDAPEST

TARTALOM

ELŐSZÓ	5
1. A TERMÉSZETFÖLDRAJZ TÁRGYA, CÉLJAI, TAGOLÓDÁSA, TUDOMÁNY-RENDSZERTANI HELYE (Szabó József)	7
<i>A természetföldrajz fejlődése</i>	9
A környezetismerettől a tudományig	9
Az antik világ természetföldrajzi képe	10
Gazdasági-társadalmi visszaesés – tudományos hanyatlás	13
Geográfia és természet a virágzó középkorban	13
A természetföldrajzi ismeretek színvonala a nagy földrajzi felfedezések korá- ban	14
A természetföldrajzi gondolkodás az újkor első századaiban	16
A természetanalízis és -szintézis egysége – a humboldti gondolat	17
A földtudományok differenciálódása és az új természetföldrajz	18
A geomorfológia fejlődése	19
Egyéb természetföldrajzi ágak fejlődése	20
Természetföldrajz és táj kutatás	20
A természetföldrajz a magyar geográfiában	21
Irodalom	23
2. A FÖLD FEJLŐDÉSE ÉS SZERKEZETE (Borsy Zoltán)	28
<i>A földfelszín vízszintes és függőleges tagozódása</i>	29
<i>A szilárd kéreg</i>	33
<i>A Föld belső szerkezete</i>	35
Földmodellek	39
A Föld belsejének hőmérséklete	41
<i>A földmágnesség</i>	42
<i>A kontinensek és az óceánok keletkezése</i>	46
A kontinensvándorlás elmélete	48
A lemeztektonika	51
A kontinensek vándorlása	61
A Pangea (és a Gondwana) egykori meglétének bizonyítékai	65

<i>A földkéreg szerkezetét kialakító folyamatok</i>	67
Törések, vetődések	67
Gyűrődések	71
Epirogenesis	74
A hegységképződés	75
A hegységképződés elméletei	75
Hegységképződések a proterozóikumban	81
Az óidő hegységképződései	82
A másodidő- és a harmadidőszak hegységképződései	82
<i>A magmatizmus és vulkanizmus földrajzi jelenségei (Jakucs László)</i>	85
A plutonizmus folyamata és a plutonok főbb formatípusai	88
A szubvulkanikus formák	89
A vulkanizmus felszíni jelenségeinek morfogenetikus csoportjai	92
A felszíni vulkánosság anyagprodukciója	94
Funkcionális és morfológiai vulkántípusok	97
A) Robbanásos (explóziós) vulkántípusok	98
B) Kiömlési (effúziós) vulkántípusok	101
C) Vegyes típusok	101
D) Monogenetikus és poligenetikus vulkánok	104
E) Iszapvulkánosság és a vulkáni utóműködés típusai	106
F) Tenger alatti vulkánosság	109
A vulkánosság földrajzi területi rendje és kapcsolata a lemezszegélyekkel	110
<i>A földrengések (Borsy Zoltán)</i>	115
A földrengések erősségének fokozatai	116
A földrengések formaképző hatása	119
Irodalom	121
3. A VÍZ FÖLDRAJZA (Szabó József)	124
<i>A földi vízről általában</i>	125
A víz fizikai tulajdonságai	125
Kémiai tulajdonságok	128
A Föld vízkészlete és a vízkészlet származása	129
Vízkörforgás, vízháztartás	130
<i>A világtenger</i>	132
A tengerkutatás fejlődése	132
A világtenger horizontális és vertikális tagozódása	133
Vízszintes tagozódás	133
Függőleges tagoltság	136
A tenger vize	137
A tengervíz anyagforgalma	137
A sótartalom eloszlása	139

A tengervíz hőháztartása	141
A hőmérséklet regionális változásai	143
A tenger jege	145
A tengervíz mozgásai	146
A hullámozgás	146
Különleges hullámjelenségek	148
Tengeráramlások	151
A tengerjárás (árapály)	154
4 <u>A vízfolyások földrajza (potamológia)</u>	160
Alapfogalmak	160
A vízfolyás fogalma	160
Vízfolyástípusok	161
Források és torkolatok	161
Vízgyűjtők és vízválasztók	162
A vízfolyások nagysága	164
A vízhálózat alakrajzi jellemzői	167
A vízgyűjtő területek morfológiai jellemzői	168
Rendűség	168
A vízfolyások sűrűsége	169
Folyó- és völgyszakaszok morfológiai paraméterei	172
A vízhálózat rajzolata	175
A vízfolyások vízszállítása	179
Felszíni lefolyás	180
Felszín alatti lefolyás	184
Vízjárás és vízjárási rendszerek	185
A vízfolyások fizikája	189
A vízfolyás természete	189
A folyó esése	192
A mederformálás mechanizmusa	193
A vízfolyások hordalékszállítása	196
A folyóvizek hőháztartása	200
Jég a folyókon	200
Kell! <u>A tavak</u>	201
A tómedencék genetikai típusai	202
I. Endogén eredetű tómedencék	204
II. Exogén eredetű tómedencék	208
III. Kozmikus hatásra kialakult tómedencék	214
IV. Antropogén eredetű tómedencék	214
A tavak földrajzi elterjedése	215
A tavak vize	216
Vízháztartás	216
Hőháztartás	217

Termikus tótipusok	219
Biológiai tótipusok	222
A tavak fejlődése (pusztulása)	223
<i>Felszín alatti vizek</i>	227
A felszín alatti víz elhelyezkedése	228
A talajnedvesség	228
A talajvíz	230
Talajvíztípusok	232
Talajvízháztartás	233
Rétegvíz	235
Részvíz	239
A karsztvíz helyzete és típusai	240
A felszín alatti vizek hőmérséklete	242
A felszín alatti vizek minősége	244
A felszín alatti vizek felszínre lépése	246
Források	246
Irodalom	249
4. FEJEZETEK A KÜLSŐ ERŐK TERMÉSZETFÖLDRAJZÁBÓL	251
<i>Az aprózódás és a mállás (Kerényi Attila)</i>	251
Az aprózódás és mállás fogalma, természetföldrajzi jelentősége	251
Az aprózódás típusai	252
A hőingadozás okozta aprózódás	252
A fagy okozta aprózódás	254
Só-kristály-növekedéses aprózódás	255
Nyomáscsökkenés okozta aprózódás	255
Mozgó közegek kőzetaprózó hatása	256
Az élővilág kőzetaprózó szerepe	256
A hidratáció okozta aprózódás	257
Emberi tevékenység hatására lejátszódó aprózódás	257
A mállás típusai	257
Oldásos mállás	258
Szilikátok mállása	260
Oxidációs mállás	262
Biológiai mállás	263
Az aprózódás és a mállás intenzitása a Földön	263
Irodalom	268
<i>Tömegmozgások (Szabó József)</i>	269
A tömegmozgás fogalma	269
Tömegmozgások a lejtőn	269
A tömegmozgások általános feltételei	269

Omlások	273
Szabálytalan periódusú omlások	274
Szabályos periódusú omlások	276
Epizodikus omlások	276
Csuszamlások	277
A csuszamlások tipizálása	278
A csuszamlások formai elemzése	283
Kúszások	284
Kúszástípusok	286
Folyások	287
Szoliflukciós folyamatok	287
Geliszoliflukció (geliflukció)	290
Tömegmozgások talajsüllyedéssel	291
Irodalom	292
<i>A szárazföldi jég (Borsy Zoltán)</i>	293
A gleccserek és jégtakarók földrajzi elterjedése	295
A negyedidőszaki eljegesedés és az eljegesedések története	296
A jégkorszakok kialakulásának okai	304
A gleccser képződése	306
A hóhatár	306
Hó, firn, jég	310
A gleccserjég szerkezete	312
A gleccser mozgása	312
Gleccserrepedések	315
A gleccserjég olvadása	317
A gleccserjég felszíne	318
Morénák	320
Gleccseringadozások	322
Gleccsertípusok	323
Jégsapkák, jégtakarók	325
A mozgó jég felszínalakító munkája a hegységekben	326
A magashegységek jég által kialakított formái	328
A cirkuszvölgyek	328
A teknővölgy	331
A jégtakarók felszínalakító munkája	337
A lepusztulás formái	337
Felhalmozódási formák és képződmények	339
A jégtakarók olvadékvizeinek lepusztulás- és felhalmozódásformái	347
A glaciális sorozat	353
Irodalom	354
<i>A periglaciális felszínformálás (Székely András)</i>	356
Az örökfagy kialakulása és hatása	360

Az örökfagy kiterjedése	361
A felszínalatti vizek típusai az örökfagy területén	369
Az örökfagy rétegződése	370
A krioturbáció	373
A felszínalatti jég	374
Szerkezeti talajok	379
A fagyhalmok és a jégdombok	384
Az örökfagy olvadásformái	389
Az állandófagy visszahúzódása	393
A felszín közeli periglaciális folyamatok	397
A fagy okozta aprózódás	402
A niváció és a kiroplanáció	405
A periglaciális völgy- és lejtőformálás	408
Gyakorlati, gazdasági problémák az örökfagy területén	410
A magashegységi periglaciális jelenségek	412
A szubperiglaciális jelenségek	414
Irodalom	418
<i>A tengervíz felszínalakító munkája, a tengerpartok formái (Borsy Zoltán)</i>	421
A hullámverés felszínformáló munkája	422
A mély vizű partok felszínalakító folyamatai és formái	423
Mély vizű, magas partok	423
A mély vizű, alacsony partok formálódása	427
Anyagmozgás az abrziós teraszon	428
Gyengén fejlett mély vizű partok	434
A sekély vizű partok felszínalakító folyamatai és formái	434
A parti áramlások jelentősége	436
Folyótorkolatok	436
Az abrziós felszínek kiterjedése	439
A tengerszint tartós változásai és ezek hatása a partokra	440
A tengerpartok típusai	444
Partformálódás a főbb éghajlati övezetekben	446
Poláris parti övezet	446
Szubpoláris parti övezet	446
Hűvös mérsékelt parti övezet	447
Mérsékelt meleg parti övezet	447
Szubtrópusi parti övezet	447
Trópusi parti övezet	447
Irodalom	448
A tengerfenék domborzata	448
A szárazföldek peremterületei	449
A mélytengerek domborzata	452
Irodalom	458

6	<i>A szél felszínalakító munkája (Borsy Zoltán)</i>	459
	A szél hordalékszállítás	460
	A homokmozgás megindulásához szükséges kritikus nyírési sebesség	461
	A szélfújta hordalék mozgása	463
	A szél által szállított homokmennyiség meghatározása	465
	A kifúvás és a szélmarás folyamata, formái	467
	A kavicssivatagok	471
	Agyag- és sósagyag-sivatagok	471
	A hamada	472
	Szélfújta mélyedések	473
	A szél felhalmozó munkája	474
	A homokfodrok kialakulása	475
	A futóhomokformák kialakulását befolyásoló tényezők	476
	A szabadon mozgó futóhomok formái	477
	A részben kötött futóhomok-területek formái	487
	A szél káros hatásai	497
	Irodalom	499
9	<i>A társadalom hatása a földfelszínre (antropogén geomorfológia) (Szabó József)</i>	500
	Az antropogén geomorfológia rendszere	503
	A bányászat felszínformáló hatása	504
	Az ipar hatása a felszínre	506
	A települések hatásai	506
	A közlekedés geomorfológiai hatásai	508
	A vízrendezés és a vízszabályozás hatásai	509
	A mező- és erdőgazdálkodás hatásai	511
	Irodalom	518
	<i>Sajátos felszínformáló folyamatok és formák</i>	518
	<i>Vulkánmorfológia (Székely András)</i>	518
	A különböző magmatartományok és vulkáni övek hatása a formákra	519
	Az elsődleges tűzhányóformák morfológiai típusai	521
	Vulkáni rekonstrukció	528
	Vulkánmorfológiai módszerek	531
	Vulkánmorfológiai típusok	536
	A külső erők átformáló tevékenysége	538
	A vulkáni kőzetek morfológiája	541
	Irodalom	543
	<i>A karsztosodó kőzetek alaktana (karsztgeomorfológia) (Zámbó László)</i>	544
5	A mészkőkarsztok formálódása	550
	Karsztos felszínformák	561
	Oldásos domborzati kisformák – karrok	561
	A karsztos vízvezetés domborzati formái	570
	Dolina	570

Vízvezető karsztos formák társulásai	574
Karsztvölgyek	574
Poljék	575
Karsztos síkságok, korróziós síkságok	578
Karsztos maradványformák	579
Kúp- és toronykarsztok	579
Karsztos sziklakibukkanások, rétegfejek, réteglépcsők maradványfor- mái	581
Felhalmozódásos és épülő karsztformák	581
Kalkretek	581
Forrásmész-kő-felhalmozódások	581
Felszín alatti karsztformák – barlangok	582
A barlangok belső eróziós formái	583
Barlangi felhalmozódások	584
A dolomitkarsztok sajátosságai	585
Evaporit kőzetek (gipsz- és sókarsztok)	587
Gipszkarsztok formakincse	587
A sókarsztok	588
A karsztosodás dinamikája, a karsztos lepusztulás vizsgálata	589
Irodalom	592
A lösz- és a löszterületek formakincse (<i>Borsy Zoltán</i>)	594
A típusos lösz általános jellemzése	594
A lösz képződése, elterjedése, típusai	596
A lösz lepusztulásformái	607
Irodalom	615
<i>Geomorfológiai szintézis (Székely András)</i>	616
Az elegyengetett felszínek kialakulását magyarázó elméletek	617
A klasszikus felszínfejlődési elméletek	619
Klimatikus felszínfejlődési elméletek	626
Poligenetikus komplex felszínfejlődési elméletek	634
Irodalom	640
<i>Az éghajlat hatása a felszín formáinak alakulására (Éghajlati morfológiai régiók)</i> <i>(Borsy Zoltán)</i>	642
Az éghajlati felszínalakítók kialakulása és fejlődése	642
1. A poláris és szubpoláris területek formacsoportjai	645
A jégtakaróval fedett területek formái	645
A jégmentes területek formái	645
A fagy okozta aprózódás és lejtőletarolás sajátosságai	645
A túlnyomóan glaciális lepusztulással jellemzett területek formái	645
A túlnyomóan periglaciális és fluviális lepusztulással jellemzett, gyengén tagolt síksági jellegű területek	646
A poláris és szubpoláris tartomány hegységeinek domborzata	647

A laza üledékekből felépült poláris és szubpoláris területek akkumulációs és denudációs formái	648
2. A nedves közepes földrajzi szélességű területek formacsoportjai	648
A hegységi domborzat különleges vonásai	650
Feldarabolt, tönkösödött gyűrthegységek	651
Táblás vidékek	652
Harmadidőszaki dombvidékek	652
Laza üledékekből felépült akkumulációs felszínek	653
3. A nedves és félig nedves szubtrópusok formaegyüttese	653
Az aprózódás és mállás sajátosságai, lejtőlepusztulás és völgyképződés	653
A hegységi domborzat sajátos vonásai	654
Laza üledékekből felépült akkumulációs felszínek	655
4. A váltakozóan nedves-száraz éghajlatú trópusok formái	655
A mállás sajátosságai, lejtőletarolás és völgyképződés	655
A tönkfelületek kora, maradványformák	656
Feltöltődött síkságok	657
A tönkfelület-képződés pólus felőli határa	657
5. Az állandóan nedves trópusok formái	658
6. A félig száraz és száraz területek formái	659
A közepes földrajzi szélességek és szubtrópusok hideg telű, félig száraz és száraz területeinek formái	659
Az enyhe telű száraz szubtrópusok formái	661
A száraz trópusok formái	663
<i>Geomorfológiai térképezés (Mezősi Gábor)</i>	665
Történeti áttekintés	665
Különböző célú és méretarányú geomorfológiai térképek	665
A geomorfológiai térképek szerkesztésének elvi és gyakorlati kérdései	668
Az ábrázolásmódok fejlődése; a jelkulcsok	670
Irodalom	675
5. A FÖLD TALAJAI (<i>Kerényi Attila</i>)	676
<i>A talaj fogalma, funkciói</i>	676
Klasszikus és rendszerszemléletű megközelítés	676
A talajok funkciói az ökológiai rendszerekben	677
A talajszelvény és a főbb talajszintek. A katéna	679
<i>A talajképződést meghatározó környezeti tényezők</i>	681
Éghajlat	681
Biológiai tényezők	683
Földtani tényezők	684
Domborzati tényezők	685
Az időtényező (a talajok kora)	686

Emberi tevékenység	687
<i>A talajképződés során lejátszódó fontosabb folyamatok</i>	687
A humuszképződés	688
A humusz fogalma, a humuszanyagok funkciói a talajban	688
A humifikáció	688
Kilúgozás-felhalmozódás	689
Agyagosodás-agyagbemosódás (lessivage)	691
Podzolosodás	691
Glejesedés	692
Savanyodás-lúgosodás	693
Karbonátosodás (szerozjomképződés)	693
Csernozjomképződés	694
Deszilikátosodás-lateritesedés	696
Vertisolképződés (tirs képződés)	697
Szikesedés (sós talajok képződése)	698
<i>Talajosztályozás–talajrendszerek</i>	698
Genetikus-talajföldrajzi szemléletű osztályozás	698
Talajosztályozás az USA-ban	701
A FAO-talajrendszer	702
<i>A földrajzi övek talajai</i>	704
A talajföldrajz tárgya. Zonális, intrazonális és azonális talajok	704
A trópusi övezet talajai	705
Trópusi esőerdők és nedves monszunerdők talajai	705
Trópusi nedves és száraz szavannák talajai	711
Trópusi félsivatagok, sivatagok talajai	714
A mérsékelt övezet talajai	715
Szubtrópusi területek talajai	715
Mediterrán klímaterületek talajai	715
A kontinensek keleti oldalán elhelyezkedő szubtrópusi területek talajai	717
A közepes földrajzi szélességek talajai	717
A hideg-mérsékelt öv talajai	720
Az artikus övezet talajai	721
<i>A talajok pusztulása, az erózió felgyorsulása a megművelt területeken</i>	722
Irodalom	725
6. AZ ÉLŐVILÁG FÖLDRAJZA (Papp Sándor)	726
<i>Az élővilág és a földrajzi környezet</i>	726
Életfeltételek (élettelen és élő környezeti tényezők)	727
Ökoszisztémák	734
Életközösségek	737
Az élőlények egyed feletti szerveződése	737

<i>Az élővilág zonális elrendeződése</i>	738
A forró (trópusi) övezet növény- és állatvilága	739
A trópusi esőerdő élővilága	740
A szavannák élővilága	748
A trópusi (zonális) sivatagok élővilága	755
A mérsékelt övezet növény- és állatvilága	761
A meleg-mérsékelt (szubtrópusi) öv élővilága	762
Esős telű szubtrópusi (mediterrán) tartományok	764
Állandóan nedves, illetve esős nyarú szubtrópusi területek (monszun tartományok)	768
A hűvös-mérsékelt öv élővilága	770
Óceáni tartományok	771
Mérsékeltén szárazföldi tartományok	773
Szárazföldi tartományok	778
Szélsőségesen szárazföldi (félsivatagi, sivatagi) tartományok	783
A hideg-mérsékelt (szubarktikus) öv élővilága	786
A hideg (arktikus) övezet növény- és állatvilága	791
A hegyvidékek élővilága	795
A tengerek élővilága	800
<i>Az élővilág szerepe a domborzat formálásában</i>	803
Irodalom	806
7. A FÖLDRAJZI TÁJ (Mezősi Gábor)	807
1. A táj fogalma	807
2. Tájalkotó tényezők, tájfejlődés	808
3. A tájak határai, a táj hierarchiája	809
4. A tájtípus fogalma, tájökológia	810
5. A táj és környezet	812
6. Tér, területiség és földrajzi környezet	814
7. A környezet adottságai, erőforrásai, potenciáljai	815
8. A tájak és környezetek, minősítések lehetőségei, módszerei	817
Irodalom	818
Tartalom	820

Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. A kiadásért felel: dr. Ábrahám István vezérigazgató. Raktári szám: 42 323. Felelős főszerkesztő: Palójtay Mária. Felelős szerkesztő: Gerhardtné Rugli Ilona. Fedélterv: Bogdán Hajnal. Utánnomásra előkészítette: Zsadonné dr. Szilasi Mária. Műszaki szerkesztő: Szabóné Szetey Ildikó. Terjedelem: 74,36 (A/5) ív. Harmadik kiadás, 1995. Készült: Dunaújvárosi Nyomda Kft. 250110. Felelős vezető: Farkas István ügyvezető igazgató

